

สัมพันธ์ภาพระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตามพระพุทธศาสนา
ของคนไทยบางกลุ่ม

นางสาวคารารัตน์ เชื้อมชิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2516

000808

I 15591A38

INTERRELATIONSHIPS AMONG KNOWLEDGE, UNDERSTANDINGS, BELIEFS
AND PRACTICES IN BUDDHISM OF A SELECTED THAI GROUP

Miss Dararat Chuemchid

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University

1973

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สัมพันธภาพระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตาม
พระพุทธศาสนาของคนไทยบางกลุ่ม

ชื่อ

นางสาวคารารัตน์ เชื่อมชิต แผนกวิชา วิทยาการศึกษา

ปีการศึกษา

2515

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และ
การปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3
ระดับ ได้แก่ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำคือ ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ที่มีระดับการศึกษาปาน
กลางระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงก่อนอนุปริญญา และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงตั้งแต่อนุปริญญา
ขึ้นไป แล้ววิเคราะห์หาความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตาม
หลักธรรมในพระพุทธศาสนาระหว่างผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 ระดับนั้น ใช้ข้อมูลที่คณะ
ผู้วิจัยความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเก็บรวบรวมไว้เมื่อปีพุทธศักราช 2512
ใช้สูตรเพียร์สันหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธีวิเคราะห์
ความแปรปรวนชั้นเดียว และวิธีทดสอบค่าที ผลปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความ
เข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตามของพุทธศาสนิกชนแต่ละระดับการศึกษาต่างก็มีความ
สัมพันธ์กันโดยตรงที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ทุกค่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีความรู้ความ
เข้าใจสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่าง
กัน 3 ระดับมีความเชื่อไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำสุด
มีการปฏิบัติตามสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าขึ้นไป 2 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%
แต่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า 2 ระดับนั้น มีการปฏิบัติตามไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น
90% ผลการวิจัยนี้อาจจะสรุปได้ว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นมีความรู้ความเข้าใจในพระ-
พุทธศาสนาสูงขึ้น แต่ไม่ได้มีความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาสูงขึ้น

Thesis Title   Interrelationships Among Knowledge, Understand-
ings, Beliefs and Practices in Buddhism of a
Selected Thai Group

Name   Miss Dararat Chuemchid
Department Educational Research

Academic Year   1972

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the interrelationships of three aspects of Buddhism among Buddhists of three different educational levels. The aspects of Buddhism investigated were: knowledge and understanding of principles, beliefs, and practices. The educational levels studied were: below Matayom Suksa 3, from Matayom Suksa 3 to below Junior college, and Junior College and above.

The data had been collected previously in 1969 by The Research Team on Strength of Buddhism in Thailand. These data were analyzed for each educational level by means of Pearson Product-Moment Correlation, and between educational levels by means of one-way analysis of variance, and t-tests.

The results of this study were as follows: (1) Within each educational level, knowledge and understanding of principles, beliefs and practices were intercorrelated with each other at the .99 level of confidence. (2) There was a significant mean difference between the higher and the lower educational groups on knowledge and understanding of Buddhist principles. (3) The three educational levels did not differ on Buddhist beliefs. (4) Those of lowest educational level differed significantly from the other two higher educational levels on practices but there was no significant difference between the middle and the highest educational levels on this dimension.

The general conclusion of this study might be that the higher the educational level the better the knowledge and understanding of principles, but the higher educational levels were not superior to the lower levels in beliefs and practices of Buddhism.

กิติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ประชุมสุข อชาวอำรุง คณบดี คณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาสับสนุนและให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้การวิจัยสำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร. ศรีปริญญา रामโกมุท ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในเรื่องข้อมูล และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตัดสินใจคำถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

คารารัตน์ เชื้อมชิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย	5
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	6
เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2. ระเบียบวิธีวิจัย	13
สมมติฐานของการวิจัย	13
ลักษณะประชากรและตัวอย่าง	15
ลักษณะแบบสอบถามที่ใช้รวบรวมข้อมูล	17
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูล	18
3. ผลการวิจัย	24
ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม	25

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตาม	28
ผลการหาความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตามของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	31
4. บทสรุป	36
ขอคนพบ	38
อภิปรายผล	40
ข้อเสนอแนะในการวิจัย... .. .	44
ข้อเสนอแนะทั่วไป	45
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	50
ประวัติการศึกษา	81

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	จำนวนตัวอย่างซึ่งคณะผู้วิจัยความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแยกตามชั้นการศึกษาและศาสนา... ..	16
2.	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามระดับการศึกษา... ..	16
3.	จำนวนคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินว่าใช้ได้และใช้ไม่ได้	25
4.	จำนวนคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับว่าใช้ได้	26
5.	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความตรงของคำถามแต่ละส่วน... ..	27
6.	ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของคำถามแต่ละส่วน	28
7.	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ และการปฏิบัติตาม	29
8.	แสดงการทดสอบค่าซี (z-test) ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ กับความเชื่อของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม	30
9.	แสดงการทดสอบค่าซี (z-test) ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ กับการปฏิบัติตามของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม	30
10.	แสดงการทดสอบค่าซี (z-test) ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ กับการปฏิบัติตามของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม ...	31
11.	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม	32
12.	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) ของคะแนนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม	33
13.	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) ของคะแนนความเชื่อของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม... ..	33
14.	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) ของคะแนนการปฏิบัติตามของกลุ่มการศึกษา 3 กลุ่ม	34

ตารางที่

๘
หน้า

15. แสดงการทดสอบค่าที (t-test) ของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ของกุ่มการศึกษา 3 กุ่ม 34	34
16. แสดงการทดสอบค่าที (t-test) ของคะแนนการปฏิบัติตามของกุ่ม การศึกษา 3 กุ่ม 35	35
17. ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 ตัวประกอบ (One-Way Classification Model) 79	79